

Рідне Прибужжя

(пам'ятні дати
Миколаївщини
на 2022 рік)

Методико-біобібліографічний
показчик

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛОТЕКА

РІДНЕ ПРИБУЖЖЯ

(пам'ятні дати Миколаївщини
на 2022 рік)

Миколаїв
2021

УДК (059)

Р 49

Рідне Прибужжя : (пам'ятні дати Миколаївщини на 2022 рік) : методико-бібліогр. покажч. / склад. А. А. Трокай ; ред. Л. М. Голубенко ; Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка. – Миколаїв, 2021. – 48 с.

У даному покажчику вміщено довідково-бібліографічні матеріали до ювілейних дат Миколаївщини у 2022 р.

Видання призначене викладачам, журналістам, студентам, бібліотечним працівникам та усім, хто цікавиться історією Миколаївської області.

ПЕРЕДМОВА

Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека щорічно, починаючи з 1972 р., видає методико-бібліографічний покажчик «Рідне Прибужжя», що містить інформацію про визначні та пам'ятні події історичного, політичного, економічного, культурного життя регіону, ювілеї видатних уродженців краю й осіб, чиє життя і діяльність пов'язані з Миколаївщиною.

Мета покажчика – надати допомогу працівникам бібліотек, клубів, музеїв, засобів масової інформації, екскурсоводам, викладачам, студентам, громадським діячам, краєзнавцям області у плануванні краєзнавчої роботи на 2022 р. і відзначенні ювілейних дат Миколаївщини.

Посібник містить перелік основних ювілейних і пам'ятних дат. Події, на які число або місяць не встановлені, подаються у кінці місяця або року. На дати, що відзначені астериском (*), подаються довідки і короткі списки рекомендованої літератури, що є у фондах ОУНБ.

Перелік дат наведено за такими основними джерелами:

Енциклопедія Сучасної України / НАН України ; Наук. т-во ім. Т. Шевченка. – Київ : Ін-т енцикл. дослід. НАН України, 2001 – .

Т. 1 : А. – 2001. – 823 с.

Т. 2 : Б-Біо. – 2003. – 871 с.

Т. 3 : Біо-Бя. – 2004. – 695 с.

Т. 4 : В-Вог. – 2005. – 699 с.

Т. 5 : Вод-Гн. – 2006. – 727 с.

Т. 6 : Го- Гю. – 2006. – 711 с.

Т. 7 : Ґ-Ді. – 2007. – 707 с.

Т. 8 : Дл-Дя. – 2008. – 715 с.

Т. 9 : Е-Ж. – 2009. – 711 с.

Т. 10 : З-Зор. – 2010. – 711 с.

Т. 11 : Зор-Как. – 2011. – 210 с.

Т. 12 : Кал-Киї. – 2012. – 711 с.

Т. 13 : Киї-Кок. – 2013. – 711 с.

Т. 14 : Кол-Кос. – 2014. – 767 с.

Т. 15 : Кот-Куз. – 2014. – 711 с.

Т. 16 : Куз-Лев. – 2016. – 712 с.

Т. 17 : Лег-Лощ. – 2016. – 712 с.

Т. 18 : Лт-Малицький. – 2017. – 712 с.

Т. 19 : Малиш-Медицина. – 2018. – 688 с.

Т. 20 : Медична-Мікоян. – 2018. – 688 с.

Єрмілов, В. С. Пам'ятні дати, події та факти з історії медицини Миколаївщини / В. С. Єрмілов. – 2-ге вид., перероб., допов. – Миколаїв : ФОП Швець, 2020. – 28 с.

Живлюща сила емігрії : літ. антол. Миколаївщини / голов. ред. В. І. Шуляр ; уклад.: І. Ю. Береза [та ін.]. – Миколаїв : Іліон, 2014. – 412 с.

История городов и сёл Украинской ССР : Николаев. обл. – Киев : Гл. ред. УСЭ, 1981. – 710 с.

Історія міст і сіл Української РСР : Миколаїв. обл. – Київ : Голов. ред. УРЕ, 1971. – 771 с.

Крючков, Ю. С. Град Святого Николая : путеводитель по старому Николаеву / Ю. С. Крючков. – Николаев : Возможности Киммерии, 2003. – 256 с.

Крючков, Ю. С. История Николаева от основания до наших дней / Ю. С. Крючков. – Николаев : Возможности Киммерии, 1999. – 374 с.

Лагута, М. Д. Хронология главнейших исторических событий города Николаева / М. Д. Лагута. – Николаев : [б. и.], 1927. – 14 с.

Лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса : альманах / уклад. І. Александренко. – 2-ге вид., допов. – Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2006. – 120 с.

Литераторы «Стапеля» Черноморского судостроительного завода (1929-2019) : справочник / Лит. об-ние «Стапель» ; сост.: В. Г. Чебанов, Л. Г. Колосова. – 2-е изд. – Николаев : Стапель, 2019. – 108 с.

Лифанов, В. Николаев, 1789-1989: страницы истории : справочник / В. Лифанов, В. Миющенко. – Одесса : Маяк, 1989. – 166 с.

Літературна Миколаївщина в особах : бібліогр. покажч. / Миколаїв. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Гмирьова ; за ред. В. П. Бойченка ; склад. Н. А. Полівода. – Миколаїв : Ганна Гінкул, 2001. – 96 с.

Людина року. Городянин року (1996-2019) : загальноміськ. прогр. : біобібліогр. довід. / Центр. міськ. б-ка

ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва ;
ЦВГД «Наваль-Експерт». – 19-те вид., допов. – Миколаїв : Іліон,
2020. – 246 с.

Миколаївська область, 1937-2007 : іст. альм. / ред. рада:
В. С. Лоскутніков [та ін.] ; відп. за вип.: І. М. Піскурьова,
Л. О. Поддубна. – Миколаїв : Атол, 2007. – 60 с. : іл.

Миколаївський літератор – 2018 : довідник / упоряд.
М. В. Тасинкевич ; ред. рада: Д. Д. Кремінь [та ін.]. – 5-те вид.,
випр. та допов. – Миколаїв : [б. в.], 2018. – 59 с.

Николаевский литератор-2010 : справочник / сост.
Е. Г. Мирошниченко. – Николаев : Изд. Прокопчук Т. Ю., 2010. –
43 с.

Николаевцы, 1789-1999 : енцикл. слов. / гл. ред.
В. А. Карнаух. – Николаев : Возможности Киммерии, 1999. –
374 с.

Нові імена Миколаївщини : третій виставковий цикл, 2015-
2016 / упр. культури, національностей та релігій Миколаїв. обл.
держ. адмін. – Миколаїв : [б.в.], 2019. – 22 с. : іл. – До 40-річчя
творч. об-ня «Прибужжя».

Нові імена Миколаївщини : четвертий виставковий цикл,
2018-2019 / упр. культури, національностей та релігій Миколаїв.
обл. держ. адмін. – Миколаїв : [б.в.], 2019. – 24 с. : іл. –
До 40-річчя творч. об-ня «Прибужжя».

Огренич, Н. Хронограф Миколаївщини / Н. Огренич. –
Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2007. – 184 с.

Освіта на Миколаївщині у ХІХ-ХХ століттях : іст. нариси. –
Миколаїв : УДМТУ, 1997. – 175 с.

Письменники Радянської України, 1917-1987 : біобібліогр.
довід. – Київ : Рад. письменник, 1988. – 719 с.

Провідники духовності в Україні : довідник / за ред.
І. Ф. Кураса. – Київ : Вища школа, 2003. – 783 с.

Сучасні миколаївські митці, 1970-2000 / Нац. спілка худож.
України, Миколаїв. обл. орг. / ред. В. А. Карнаух. – Миколаїв :
Можливості Кіммерії, 2000. – 122 с.

Узбереги Божої ріки : іст. календар Миколаївщини, 1703-
2003 / авт. проекту і упоряд. В. О. Жадько. – Київ : СПД
Жадько В. О., 2003. – 748 с.

Христенко, В. Н. Николаевский хронограф /
В. Н. Христенко. – Николаев : ФЛП Швеєц В. М., 2021. – 160 с.

Художники Миколаївщини : 50 років на творчій ниві : довідник / упоряд. Д. Л. Боляков. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 232 с. : іл.

Шевченківські лауреати, 1962-2000 : енцикл. довід. / авт.-упоряд. М. Г. Лабінський ; вступ. ст. І. М. Дзюби. – Київ : Криниця, 2001. – 696 с.

Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвяч. / упоряд. І. Марцінковський. – Миколаїв : НУК, 2014. – 562 с. – (Шевченкіана Миколаївщини).

Шитюк, М. М. Слава і гордість Миколаївщини : навч. посіб. / М. М. Шитюк, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров. – Миколаїв : Шамрай П. Н., 2012. – 276 с. – (75-річчю утворення Миколаїв. обл. присвяч.).

Шкварець, В. П. Миколаївці: визначні історики і краєзнавці минулого : підручник / В. П. Шкварець. – 2-ге вид., випр. і допов. – Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2005. – 148 с.

Шкварець, В., Миколаївщина : погляд крізь століття : нарис історії / В. Шкварець, М. Мельник. – Миколаїв : [б. в.], 1994. – 386 с.

Шкварець, В. Хронологія та бібліографія Миколаївщини : іст.-краєзнав. дослідж. / В. Шкварець, Ю. Гузенко. – Миколаїв : Вид-во МННІ ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2009. – 137 с.

Элита Николаевской области : биограф. энцикл. Николаев. обл. : в 4-х т. – Николаев : Изд. дом «СЛАЖ», 2013 – .

2013. – Т. 1. – 416 с.

2013. – Т. 2. – 536 с.

2017. – Т. 3, кн. 1. – 344 с.

2018. – Т. 3, кн. 2. – 256 с.

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ МИКОЛАЇВЩИНИ НА 2022 РІК

Січень

- 1 – 55 років тому в Миколаєві почала виходити газета «Ленінське плем'я» (1967).
- 2 – 80 років тому була створена підпільна комсомольська організація «Партизанська іскра» в с. Кримка Первомайського району (1942).
- 8 – 80 років від дня народження Г. М. Мірошніченко (р.н. 1942), скульптора, члена Національної спілки художників України, яка деякий час жила і працювала у м. Миколаєві.
- 12 – 185 років від дня народження В. І. Богданова (1837-1886), поета, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 15 – 105 років з дня заснування «Товариства фельдшерів, фельдшерок та акушерок» (1917);
- * – 110 років від дня народження А. Б. Ганькевича (1912-1986), директора миколаївського суднобудівного заводу імені 61 комунара у 1950-1959 рр. та директора Чорноморського суднобудівного заводу у 1959-1979 рр.
- *16 – 80 років від дня народження А. Л. Качана (р.н. 1942), поета, уродженця с. Гур'ївка Новоодеського району.
- 18 – 70 років від дня народження І. Г. Черкесової (р.н. 1952), авторки концепції створення стилю Півдня України у декоративно-прикладному мистецтві, члена Спілки дизайнерів України, заслуженого діяча мистецтв України, уродженки м. Миколаєва.
- 20 – 80 років від дня народження В. Т. Качуріна (р.н. 1942), миколаївського поета, члена Національної спілки письменників України, заслуженого працівника культури України.
- 23 – 40 років тому в Миколаєві відкрито спортивну школу «Надія» (1982).
- 25 – 145 років від дня народження К. П. Паризо-де-ла-Валетта (1877-1940), архітектора, уродженця м. Миколаєва.

- 28 – 140 років тому в Миколаєві відкрито читальну залу громадської бібліотеки (нині – Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека) (1882).

Цього місяця виповнюється 30 років з дня виходу газети «Щотижня» (1992).

Лютий

- 2 – 130 років тому відкрито Миколаївське відділення Імператорського музичного товариства та музичні класи (нині – дитяча музична школа № 1 ім. М. А. Римського-Корсакова) (1892).
- *3 – 70 років від дня народження Г. С. Лозко (р.н. 1952), етнолог-релігієзнавця, філософа, письменника, публіциста, члена Національної спілки письменників України, уродженки смт Єланець.
- 4 – 70 років від дня народження В. Б. Целоусова (р.н. 1952), живописця, члена Національної спілки художників України, заслуженого художника України, уродженця м. Первомайськ.
- 8 – 55 років від дня народження Г. В. Фоменка (р.н. 1967), миколаївського поета, члена Національної спілки журналістів України.
- 9 – 75 років від дня народження М. Х. Бузніка (р.н. 1947), миколаївського поета, драматурга, члена міжнародного ПЕН-клубу.
- 10 – 70 років від дня народження І. М. Царинного (1952-2000), поета, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 15 – 80 років від дня народження І. С. Григурка (1942-1982), письменника, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 16 – 115 років з дня заснування Миколаївського товариства «Просвіта» (нині – ГО «Українське товариство «Просвіта» Миколаївщини») (1907);
- 70 років від дня народження В. О. Жадька (р.н. 1952), прозаїка, публіциста, видавця, який деякий час жив і працював на Миколаївщині.

- 17 – 190 років тому контр-адмірала М. П. Лазарева було призначено начальником штабу Чорноморського флоту і портів в Миколаєві (1832).
- *19 – 85 років від дня народження В. М. Станка (1937-2008), археолога, уродженця с. Тернівка (нині – мікрорайон м. Миколаєва);
- 85 років від дня народження К. І. Чурюмова (1937-2016), астронома, уродженця м. Миколаєва.
- 22 – 230 років тому адмірала М. С. Мордвінова (1754-1845) наказом Катерини II призначено начальником управління Чорноморським флотом у Миколаєві (1792).
- 24 – 85 років від дня народження А. А. Логвиненка-Славути (1937-2012), поета, публіциста, кіносценариста, уродженця смт Врадіївка;
- 85 років від дня народження О. С. Різниченка (О. С. Різникова) (р.н. 1937), поета, який деякий час жив і працював у м. Первомайську.
- 27 – 195 років від дня народження В. П. Шмідта (1827-1909), адмірала, старшого флагмана Балтійського флоту, уродженця м. Миколаєва.
- 28 – 110 років від дня народження М. В. Костенка (1912-2001), вченого-енергетика, уродженця м. Миколаєва.

Цього місяця виповнюється 30 років з часу створення Ради Національних товариств Миколаївської області (1992).

Березень

- 3 – 90 років тому в Миколаєві з'явилося звукове кіно (1932).
- 8 – 85 років від дня народження О. В. Зими (1937-1986), письменника, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 15 – 115 років тому введено в промислову експлуатацію водонапірну вежу, виконану за проєктом інженера В. Г. Шухова (1907).

- 17 – 135 років від дня народження О. М. Гмирьова (1887-1911), поета, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 22 – 90 років від дня народження М. М. Александрова (1932-1993), академіка Академії інженерних наук України, ректора Миколаївського національного університету імені адмірала Макарова у 1975-1993 рр.
- 26 – 80 років від дня народження В. М. Семерньова (р.н. 1942), миколаївського живописця, графіка, члена Національної спілки художників України, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1981);
 - 60 років від дня народження Ю. П. Гідзенка (р.н. 1962), льотчика-космонавта, уродженця смт Єланець.

Цього місяця виповнюється 35 років з дня відкриття нового залізничного вокзалу в Миколаєві (1987).

Квітень

- 2 – 35 років тому населеному пункту Південно-Української АЕС присвоєно назву – місто Южноукраїнськ (1987);
 - 60 років від дня народження Д. В. Портнова (р.н. 1962), живописця, члена Національної спілки художників України, уродженця м. Миколаєва.
- 4 – 55 років від дня народження Г. А. Коптевої (р.н. 1967), живописця, члена Національної спілки художників України, уродженки м. Миколаєва.
- 5 – 75 років від дня народження Л. Б. Шифріна (р.н. 1947), миколаївського автора літературних пародій та афоризмів.
- *6 – 205 років від дня народження К. І. Константинова (1817-1871), вченого-винахідника в галузі ракетної техніки, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 11 – 95 років від дня народження О. О. Бакаєва (1927-2009), економіста, уродженця м. Миколаєва.

- 18 – 120 років від дня народження М.-М. Шнеєрсона (1902-1994), єврейського богослова, сьомого Любавицького ребе, уродженця м. Миколаєва.
- 27 – 50 років тому став до ладу Вознесенський комбікормовий завод (1972).
- 29 – 140 років від дня народження Л. В. Інглезі (1878-1972), живописця, одного з ініціаторів створення Товариства витончених мистецтв ім. В. Верещагіна, уродженця м. Миколаєва.

Травень

- 2 – 120 років від дня народження С. О. Леваневського (1902-1937), Героя Радянського Союзу, начальника Миколаївської школи морських льотчиків.
- 8 – 35 років з дня створення Первомайського політехнічного технікуму (нині – Первомайський політехнічний коледж) (1987).
- 10 – 95 років тому відкрито Олександрівську гідроелектростанцію (1927);
 - 70 років від дня народження П. І. Тарасовця (р.н. 1952), миколаївського письменника.
- 12 – 110 років від дня народження В. А. Подольського (1912-1994), письменника, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 15 – 120 років від дня народження Г. С. Соколовського (1902-1990), миколаївського живописця, члена Національної спілки художників України.
- 18 – 45 років від дня народження О. Ф. Сичова (р.н. 1977), поета, музиканта, заслуженого артиста України, уродженця с. Луч Вітовського району.
- *19 – 40 років тому відкрито дитяче містечко «Казка» (1982).
- 23 – 75 років від дня народження Ю. С. Гуменного (р.н. 1947), миколаївського живописця, члена Національної спілки художників України.
- 27 – 65 років від дня народження Л. А. Ржепецького (р.н. 1957), педагога, поета, члена Національної спілки журналістів України, уродженця с. Луцьке Доманівського району;

- 55 років від дня народження С. А. Завтури (р.н. 1967), живописця, члена Національної спілки художників України, уродженки м. Миколаєва.

Цього місяця виповнюється:

- 40 років з часу відкриття в Очакові музею художника-мариніста Р. Г. Судковського (1982);
- 40 років з часу відкриття в Очакові пам'ятника П. П. Шмідту (1982).

Червень

- 1 – 160 років тому відкрито Миколаївський торговельний порт (1862).
- 2 – 25 років тому в Миколаєві відкрито міський дитячий притулок (1997).
- 4 – 85 років від дня народження С. І. Мезиної (р.н. 1937), миколаївської письменниці.
- 7 – 130 років від дня народження В. В. Курдюмова (1892-1956), поета, драматурга, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 9 – 160 років з дня заснування казенного пансіону для південнослов'янської молоді при Миколаївській 1-й Олександрівській реальній гімназії (пізніше – Південнослов'янський пансіон) (1862).
- 70 років від дня народження Ю. К. Корнюкова (р.н. 1952), графіка, живописця, члена Національної спілки художників України, уродженця м. Миколаєва.
- 17 – 40 років від дня народження О. Л. Тригуб (р.н. 1982), живописця, члена Національної спілки художників України, уродженки м. Миколаєва.
- 19 – 40 років від дня народження Д. Ю. Березіної (р.н. 1982), миколаївської поетеси, прозаїка, драматурга, члена Національної спілки письменників України.
- 21 – 150 років тому в Миколаєві засновано комерційний банк (1872).
- 23 – 135 років від дня народження О. Х. Шайхета (1887-1964), диригента, скрипаля, альтиста, музичного педагога, уродженця м. Миколаєва.

- 26 – 180 років від дня народження М. М. Бенардоса (1842-1905), вченого, уродженця с. Бенардосівка Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (нині – с. Мостове Братського району);
- 85 років від дня народження В. О. Юр'єва (1937-1980), миколаївського письменника.
- 27 – 55 років від дня народження І. А. Бабакової (р.н.1967), миколаївської легкоатлетки, бронзової призерки XXVI Олімпійських ігор, заслуженого майстра спорту.
- 29 – 105 років від дня народження Л. Я. Вороніна (1917-1990), миколаївського поета, пісняра.

Цього місяця виповнюється 30 років з часу відкриття меморіалу жертвам фашизму на єврейському кладовищі в смт Криве Озеро (1992).

Липень

- 1 – 120 років тому відкрито середнє механіко-технічне училище (1902).
- 2 – 120 років тому введено в експлуатацію електричну станцію в м. Миколаєві (1902);
- 85 років від дня народження І. А. Федорова (р.н. 1937), поета, члена Національної спілки журналістів України, уродженця с. Весняна Квітка Веселинівського району.
- 9 – 100 років від дня народження К. І. Кульчицького (1922-1997), топографоанатома, уродженця м. Миколаєва.
- 14 – 95 років тому був створений Чорноморський заповідник (нині – Чорноморський біосферний заповідник) (1927).
- 15 – 195 років тому в Миколаєві спущено на воду перший на Чорному морі колісний пароплав «Одеса» (1827).
- 17 – 60 років від дня народження П. М. Богуна (р.н. 1962), педагога, директора спеціалізованої І-ІІІ ступенів школи № 22 з поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу, уродженця с. Дільниче Новоодеського району.

- 18 – 135 років тому відкрито Очаківський канал (1887).
- *19 – 130 років від дня народження І. Л. Борщака (І. Л. Баршака) (1892-1959), історика, літературознавця, громадського діяча, уродженця єврейської колонії Нагартана Херсонської губернії (нині – смт Березнегувате).
- 24 – 105 років від дня народження Б. Й. Слободянюка (1917-1986), письменника, журналіста, який деякий час жив і працював у м. Вознесенську.
- 25 – 125 років тому в Миколаєві відкрився рух кінної залізниці (1897).

Цього місяця виповнюється:

- 60 років з дня заснування музею П. П. Шмідта в м. Очакові (1962);
- 30 років з часу побудови на ДП «ЧСЗ» першого корабля ВМС України «Славутич» (1992);
- 30 років з часу створення Миколаївсько-Вознесенської Єпархії (1992).

Серпень

- 6 – 55 років від дня народження В. О. Гур'єва (р.н. 1967), миколаївського живописця, члена Національної спілки художників України.
- 8 – 55 років від дня народження В. М. Васильєва (р.н. 1967), письменника-фантаста, уродженця м. Миколаєва.
- 12 – 135 років тому відкрито Миколаївський яхт-клуб (1887);
- 110 років тому був спущений на воду перший підводний мінний загороджувач «Краб» (1912).
- 16 – 85 років від дня народження В. Й. Коллара (1937-2006), поета, прозаїка, уродженця м. Вознесенська.
- 19 – 60 років від дня народження Ю. М. Антоценка (р.н. 1962), миколаївського підприємця, громадського діяча.

- 24 – 95 років від дня народження М. С. Главчева (1927-2020), живописця, члена Національної спілки художників України, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 26 – 110 років від дня народження І. М. Кушка (1912-1969), письменника, уродженця с. Парутине Очаківського району.
- 27 – 45 років тому в смт Єланець було відкрито історико-краєзнавчий музей (1977).
- 30 – 230 років від дня народження Й. В. Поджіо (1792-1848), декабриста, учасника війни 1812 р., уродженця м. Миколаєва.
- 100 років від дня народження П. П. Глазового (1922-2004), поета-гумориста, уродженця с. Новоскелеватка Казанківського району;
- 95 років тому була заснована парфюмерно-скляна фабрика «Астра» (пізніше – Миколаївський парфюмерно-косметичний комбінат «Алые паруса») (1927).

Цього місяця виповнюється:

- 30 років з часу відкриття пам'ятника жертвам сталінських репресій у с. Лиса Гора Первомайського району (1992);
- 30 років з часу створення Спілки промисловців і підприємців Миколаївської області (1992).

Вересень

- 1 – 195 років тому було відкрите училище для дочок нижніх чинів Чорноморського флоту, відоме як Дівоче училище (1827);
- 30 років тому відкрито обласний шаховий клуб (1992).
- 6 – 125 років від дня народження І. К. Микитенка (1897-1937), письменника, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 7 – 20 років з дня відкриття пам'ятника М. Л. Фалєєву (2002).

- 8 – 75 років від дня народження О. О. Вадатурського (р.н. 1947), миколаївського агропідприємця, генерального директора сільськогосподарського підприємства «НІБУЛОН».
- 9 – 35 років тому миколаївська яхта «Ікар» (капітан Б. С. Неміров) відправилася у своє перше навколосвітнє плавання (1987);
 - 50 років від дня народження О. Г. Голодницького (р.н. 1972), начальника філії «Дельта-лоцман» державного підприємства «Адміністрація морських портів України», уродженця м. Миколаєва.
- 14 – 75 років від дня народження В. Д. Будака (р.н. 1947), миколаївського науковця, ректора Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, заслуженого діяча науки і техніки України.
- 15 – 140 років тому було відкрито першу міську народну школу (1882).
- 22 – 85 років тому була створена Миколаївська область (1937).
- 26 – 25 років тому було затверджено офіційний герб м. Миколаєва (1997).
- 30 – 80 років тому було створено антифашистську підпільну організацію «Миколаївський центр» (1942);
 - 130 років від дня народження В. Ф. Високова (1892-1969), актора і режисера, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.

Жовтень

- 1 – 140 років тому почала видаватися щоденна газета «Николаевский листок объявлений» (пізніше – «Южанин») (1882);
 - 115 років тому був відкритий пам'ятник О. В. Суворову в м. Очакові (1907).
- *3 – 90 років тому створено Миколаївську обласну філармонію (1937);
 - 75 років від дня народження С. А. Галушкіна (р.н. 1947), письменника, уродженця м. Миколаєва.

- 11 – 105 років тому вийшов перший номер газети «Пролетарское знамя» (у 1944-1991 рр. – «Південна правда», нині – «Южная правда») (1917).
- 12 – 170 років тому була освячена лютеранська кірха у м. Миколаєві (нині – Євангелічно-лютеранська церква Христа Спасителя) (1852).
- 13 – 135 років від дня народження Л. В. Громашевського (1887-1980), лікаря-епідеміолога, уродженця м. Миколаєва.
- 15 – 30 років з дня створення регіонального ландшафтного парку «Кінбурнська коса» (1992).
- 21 – 115 років від дня народження Д. П. Надіїна (1907-1942), письменника, уродженця с. Володимирівка Казанківського району;
– 85 років від дня народження І. М. Овдієнка (1937-2018), миколаївського кораблебудівника, генерального директора Чорноморського суднобудівного заводу у 1986-1996 рр.
- 26 – 75 років від дня народження В. Д. Рогожі (р.н. 1947), письменника, поета, драматурга, перекладача, члена Національної спілки письменників України, уродженця с. Мурахівка Березнегуватського району.
- 27 – 140 років тому засновано Театр корифеїв (1882);
– 30 років з дня відкриття пам'ятного знаку М. М. Аркасу, історику, композитору, громадському діячу (1992).
- 29 – 55 років тому в Миколаєві пущено перший тролейбус (1967).
- 31 – 35 років тому відкрито Палац культури «Металург» Миколаївського глиноземного заводу (1987).

Цього місяця виповнюється:

- 125 років з часу пуску суднобудівного заводу «Наваль» (нині – ДАХК «ЧСЗ») (1897);
- 30 років з часу створення в Миколаєві Фонду охорони навколишнього середовища (1992).

Листопад

- 1 – 95 років тому створено театр юного глядача (нині – Миколаївський національний академічний український театр драми та музичної комедії) (1927);
- 105 років від дня народження Г. Г. Лисянської (1917-1999), актриси театру і кіно, уродженки м. Миколаєва.
- 3 – 55 років тому в Миколаєві відкрито Палац культури і техніки Чорноморського суднобудівного заводу (нині – Миколаївський обласний палац культури) (1967).
- 9 – 100 років тому створено Миколаївське відділення електротехнічного тресту центрального району (нині – ВАТ «Миколаївське підприємство «Ера») (1922).
- 10 – 95 років від дня народження В. К. Шевченка (1927-2020), живописця, члена Національної спілки художників України, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 11 – 70 років від дня народження Ф. П. Бедіна (р.н. 1952), начальника Дніпро-Бузького морського порту у 1995-2000 рр., Ренійського морського торговельного порту у 2001-2004 рр., Миколаївського морського торговельного порту у 2004-2005 рр., уродженця м. Миколаєва.
- 13 – 60 років від дня народження О. В. Скрипника (р.н. 1962), письменника, публіциста, члена Національної спілки журналістів України та Національної спілки письменників України, уродженця смт Братське.
- 14 – 160 років тому в м. Миколаєві було відкрито першу чоловічу гімназію (1862).
- 25 – 105 років від дня народження М. П. Дмитрієва (1917-1945), військового льотчика, уродженця м. Миколаєва.

Цього місяця виповнюється 35 років з часу створення Миколаївського відділення Українського фонду культури (1987).

Грудень

- 5 110 років від дня народження В. О. Гречишнікова (1912-1941), військового льотчика, уродженця м. Миколаєва.
- 6 – 85 років від дня народження С. В. Конака (р.н. 1937), поета, уродженця смт Братське.
- 8 – 115 років від дня народження К. Я. Домінчена (1907-1993), композитора, диригента симфонічного оркестру Миколаївської філармонії у 1938-1941 рр.
- 11 – 30 років з дня заснування Миколаївсько-Богоявленської Єпархії Української Православної церкви (Київський патріархат) (1992).
- 13 – 70 років від дня народження Л. Г. Яценка (р.н. 1952), живописця, члена Національної спілки художників України, уродженця м. Миколаєва.
- 15 – 85 років від дня народження М. М. Котенка (1937-1998), поета і перекладача, уродженця с. Новомар'ївка Братського району.
- 17 – 115 років від дня народження П. Я. Зашука (1907-1943), керівника Миколаївського підпільного центру.
- 18 – 85 років від дня народження В. М. Горжія (р.н. 1937), заслуженого тренера України, уродженця м. Миколаєва;
- * – 95 років з дня відкриття Первомайського краєзнавчого музею (1927).
- 22 – 45 років тому був встановлений пам'ятник композитору М. А. Римському-Корсакову (скульптор О. О. Здиховський) (1977).
- 23 – 95 років від дня народження В. С. Козловського (1927-1989), графіка, члена Національної спілки художників України, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві;
- 70 років від дня народження Є. С. Бахтової (р.н. 1952), миколаївської художниці, члена Національної спілки художників України.

- 25 – 115 років від дня народження Є. С. Кравченка (1907-1975), письменника, уродженця с. Володимирівка Доманівського району;
- 95 років від дня народження О. П. Бердника (1927-2003), письменника, уродженця с. Вавилове (нині – Снігурівський район Миколаївської області).
- 26 – 170 років від дня народження М. М. Аркаса (1852-1909), історика, етнографа, композитора, громадського діяча, уродженця м. Миколаєва.
- 28 – 110 років від дня народження М. В. Костенка (1912-2001), фахівця у галузі електроенергетики, уродженця м. Миколаєва.
- 29 – 40 років тому здано до експлуатації Вознесенський сирзавод (1982).

Цього місяця виповнюється 40 років з часу пуску 1-го енергоблоку Південно-Української АЕС (1982).

Цього року виповнюється:

- 235 років від дня народження К. Акройда (1787-1855), головного архітектора м. Миколаєва;
- 215 років від дня народження О. С. Акімова (1807-1860), російського кораблебудівника, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві;
- 140 років від дня народження Павла Діброви (П. А. Слабошпицького) (1882-1973), письменника, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві;
- 95 років від дня народження Г. О. Черьомушева (1927-1993), актора Миколаївського українського академічного театру драми та музичної комедії;

* * *

- 325 років з часу заснування с. Сирове (Врадіївська селищна ТГ Первомайського району) (1697);
- 260 років з часу заснування смт Криве Озеро (адміністративний центр Кривоозерської селищної ТГ Первомайського району) (1762);

- 260 років з часу заснування с. Курячі Лози (Кривоозерська селищна ТГ Первомайського району) (1762);
- 255 років з часу заснування с. Висунськ (Березнегуватська селищна ТГ Баштанського району) (1767);
- 250 років з часу заснування с. Ольгопіль (Єланецька селищна ТГ Вознесенського району) (1772);
- 240 років з часу заснування с. Баратівка (Софіївська сільська ТГ Баштанського району) (1782);
- 240 років з часу заснування с. Кримка (Кам'яномостівська сільська ТГ Первомайського району) (1782);
- 240 років з часу заснування с. Миколаївка (Братська селищна ТГ Вознесенського району) (1782);
- 240 років з часу заснування с. Піски (Баштанська міська ТГ Баштанського району) (1782);
- 235 років з часу заснування смт Березнегувате (адміністративний центр Березнегуватської селищної ТГ Баштанського району) (1787);
- 230 років з часу заснування с. Анатолівка (Коблевська сільська ТГ Миколаївського району) (1792);
- 230 років з часу заснування м. Очаків (адміністративний центр Очаківської міської ТГ Миколаївського району) (1792);
- 220 років з часу заснування с. Благодатне (адміністративний центр Благодатненської сільської ТГ Первомайського району) (1802);
- 220 років з часу заснування с. Жовтневе (нині – с. Новомихайлівське Врадіївської селищної ТГ Первомайського району) (1802);
- 220 років з часу заснування с. Розанівка (Новобузька міська ТГ Баштанського району) (1802);
- 215 років з часу заснування с. Добре (Баштанська міська ТГ Баштанського району) (1807);
- 210 років з часу заснування с. Бармашове (нині – с. Білозірка Первомайської селищної ТГ Миколаївського району) (1812);

- 210 років з часу заснування с. Маліївка (Березнегуватська селищна ТГ Баштанського району) (1812);
- 210 років з часу заснування с. Олександрівка (Снігурівська міська ТГ Баштанського району) (1812);
- 210 років з часу заснування м. Снігурівка (адміністративний центр Снігурівської міської ТГ Баштанського району) (1812);
- 210 років з часу заснування с. Явкіне (Баштанська міська ТГ Баштанського району) (1812);
- 205 років з часу заснування с. Катеринівка (Веселинівська селищна ТГ Вознесенського району) (1817);
- 205 років з часу заснування с. Степківка (Кам'яномостівська сільська ТГ Первомайського району) (1817);
- 185 років з часу заснування с. Іванівка (Врадіївська селищна ТГ Первомайського району) (1837);
- 155 років з часу заснування с. Софіївка (Мигіївська сільська ТГ Первомайського району) (1867);
- 150 років з часу заснування с. Лоцкине (Інгульська сільська ТГ Баштанського району) (1872);
- 150 років з часу заснування с. Новоколянтинівка (Братська селищна ТГ Вознесенського району) (1872);
- 140 років з часу заснування с. Новоюр'ївка (Вільнозапорізька сільська ТГ Баштанського району) (1882);
- 135 років з часу заснування с. Новомиколаївка (Софіївська сільська ТГ Баштанського району) (1887);
- 130 років з часу заснування с. Доброжанівка (Врадіївська селищна ТГ Первомайського району) (1892);
- 130 років з часу заснування с. Єрмолівка (Привільненська сільська ТГ Баштанського району) (1892);
- 115 років з часу заснування с. Горохівське (Горохівська сільська ТГ Баштанського району) (1907);
- 100 років з часу заснування с. Весела Балка (Казанківська селищна ТГ Баштанського району) (1922);

- 100 років з часу заснування с. Гуляницьке (нині – с. Покровське Врадіївської селищної ТГ Первомайського району) (1922);
- 100 років з часу заснування с. Калинівка (Єланецька селищна ТГ Вознесенського району) (1922);
- 100 років з часу заснування с. Коларівка (нині – с. Каравелове Мішково-Погорілівської сільської ТГ Миколаївського району) (1922);
- 100 років з часу заснування с. Малоукраїнка (Єланецька селищна ТГ Вознесенського району) (1922);
- 100 років з часу заснування с. Нововасилівка (Снігурівська міська ТГ Баштанського району) (1922);
- 90 років з часу заснування смт Первомайське (адміністративний центр Первомайської селищної ТГ Миколаївського району) (1932);
- 65 років з часу заснування смт Ольшанське (адміністративний центр Ольшанської селищної ТГ Миколаївського району) (1957).

ДОВІДКИ

15 січня

*110 років від дня народження А. Б. Ганькевича (1912-1986),
директора миколаївського суднобудівного
заводу імені 61 комунара у 1950-1959 рр. та директора
Чорноморського суднобудівного заводу у 1959-1979 рр.*

Ганькевич Анатолій Борисович народився у м. Миколаєві. Рано втратив батьків. Залишив школу і працював учнем майстра на міській телефонній станції, пізніше – майстром. У лютому 1930 р. вступив учнем розмітника корпусного цеху на суднобудівний завод ім. 61 комунара. Без відриву від виробництва закінчив у 1933 р. фабрично-заводські технічні курси, у 1938 р. – вечірнє відділення Миколаївського суднобудівного інституту. Працював будівельником суден, потім –

гарантійним механіком, будівельником, старшим будівельником гарантійних суден, технологом механічного цеху.

У серпні 1941 р. разом з колективом заводу евакуювався в Горьківську область (РФ), де до 1945 р. працював на Навашинському суднобудівному заводі «Ока».

У 1945 р. повернувся до Миколаєва і приступив до роботи начальником механічного цеху заводу імені 61 комунара. У 1950-1959 рр. займав посаду директора заводу. Було побудовано ескадрені міноносці «Кмітливий», «Бідовий», «Полум'яний» і «Прозорливий», сторожові кораблі, китобійні та рятувальні судна. Завод вийшов на одне з перших місць серед підприємств своєї галузі в СРСР.

У 1959-1979 рр. очолював Чорноморський суднобудівний завод. За роки його керівництва було збудовано близько 400 суден і кораблів різних класів і призначення: китобазис «Радянська Україна», «Радянська Росія», науково-дослідні судна «Академік Сергій Корольов», «Академік Кніпович», «Воейков»,

«Ю. М. Шокальський», гелікоптерносії, авіаносні крейсери тощо.

Працюючи на посаді директора Чорноморського суднобудівного заводу, сприяв реалізації соціальних проєктів у місті. Були збудовані міський стадіон «Суднобудівник», Палац суднобудівників, бази відпочинку в Коблевому, на Волоській косі, десятки інших об'єктів. За його участю вирішувалися питання щодо забудови мікрорайону Ліски житловими будинками для працівників заводу, почалося створення мікрорайону Намив, побудовані багатоповерхові будинки, школи та дитячі садки.

Герой Соціалістичної Праці (1966), кавалер двох орденів Леніна (1960, 1966), ордена Жовтневої Революції (1974), двох орденів Трудового Червоного Прапора (1950, 1970), ордена «Знак Пошани» (1947), лауреат Державної премії СРСР (1977) та ін. Почесний громадянин м. Миколаєва (1979).

Помер 11 вересня 1986 р. Похований у м. Миколаєві.

Ім'ям А. Б. Ганькевича у 1990 р. названо супертраулер, побудований на Чорноморському суднобудівному заводі, у 2002 р. за рішенням Миколаївської міської ради №7/14 – площа біля заводу. У 2011 р. була прийнята постанова Верховної Ради України №3983-VI « Про святкування 100-річчя з дня народження Ганькевича Анатолія Борисовича (15.01.1912 р. – 11.09.1986 р.), державного діяча, видатного організатора суднобудівного виробництва України».

Література

Ганькевич Анатолій Борисович // Золоті зірки Миколаївщини : енцикл. вид. / відп. ред. М. О. Багмет. – Миколаїв, 2005. – С. 303–304.

Горбуrow, Є. Г. Анатолій Ганькевич. Герой свого времени: неизвестные и забытые страницы биографии / Е. Г. Горбуrow, К. Е. Горбуrow. – Николаев, 2011. – 111 с. – 100-летию со дня рожд. А. Б. Ганькевича посвящ.

Горбуrow, Е. Г. Анатолій Ганькевич – человек из созвездия героев / Е. Г. Горбуrow, К. Е. Горбуrow. – Николаев, 2011. – 59 с. : ил. – (Легендарные имена).

Грузін, А. В. Ганькевич Анатолій Борисович / А. В. Грузін // Енциклопедія Сучасної України / НАН України, Наук. тов-во ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т енцикл. дослідж. НАНУ. – Київ, 2006. – Т. 5 : Вод-Гн. – С. 381.

Сикваров, А. Н. Анатолій Борисович Ганькевич / А. Н. Сикваров // Рождённый флотом / А. Н. Сикваров. – Николаев, 2009. – С. 231–234.

Шараев, Л. Маршал судостроения / Л. Шараев // Время выбрало нас / Л. Шараев. – Киев ; Николаев, 2014. – С. 169–176.

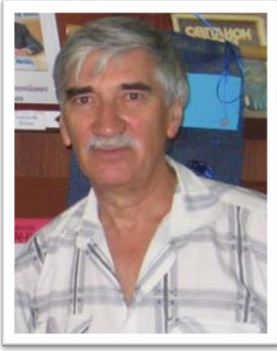
Шитюк, М. М. Ганькевич Анатолій Борисович / М. М. Шитюк, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров // Слава і гордість Миколаївщини / М. М. Шитюк, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров. – Миколаїв, 2012. – С. 97–103.

* * *

Горбуров, Є. Г. Видатний суднобудівник / Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров // Рідне Прибужжя. – 2011. – 6, 13, 17, 20 груд.

16 січня

**80 років від дня народження А. Л. Качана (р.н. 1942),
поета**

Качан Анатолій Леонтійович народився в с. Гур'ївка Миколаївської області. Середню школу закінчив у с. Засілля. У 1960-1965 рр. навчався на філологічному факультеті Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова.

Після закінчення працював вчителем у містечку Вилкове на Одещині, був військовослужбовцем у Криму, кореспондентом молодіжної газети, редактором видавництва «Маяк» в Одесі.

З 1971 р. проживає в м. Києві. Працював на державній службі в Міністерстві інформації України та Комітеті з Національної премії України імені Тараса Шевченка. Протягом тривалого часу очолював літературні відділи у дитячих журналах, республіканське літературне об'єднання школярів «Первоцвіт», у газеті «Вечірній Київ» вів сторінку дитячої творчості «Кораблик», що згодом переросла в самостійне видання «Я Сам/Сама». Нині – голова творчого об'єднання дитячих письменників, член президії Національної спілки письменників України.

Друкуватися почав у 1962 р. Автор збірок поезій «Джерельце» (1975), «Ворота міста» (1977), «Берегові вогні» (1979), «Колос наливається» (1981), «Зелений промінь» (1983), «Прощання з літом» (1992), «Живу я біля моря» (1992), «До синього моря хмаринка пливе» (2002), «Чари ворожбита» (2005).

Відмінник освіти України (1988). Член Національної спілки письменників України (1979). Заслужений працівник культури України (2001).

Лауреат літературних премій ім. Миколи Трублаїні (1982), ім. Лесі Українки (2002), «Звук павутинки» ім. Віктора Близнеця (2004), ім. Бориса Нечерди (2006), «Київ» ім. Євгена Плужника (2009) та ін.

Література

Горлач, Л. Н. Качан Анатолій Леонтійович (16.01.1942, с. Гур'ївка Новоодес. р-ну Миколаїв. обл.) – поет / Л. Н. Горлач // Енциклопедія сучасної України / НАН України, Наук. тов-во ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т енцикл. дослідж. НАНУ. – Кив, 2012. – Т. 12 : Кал – Киї. – С. 500.

Качан Анатолій // Живлюща сила ємигії : літ. антол. Миколаївщини / голов. ред. В. І. Шуляр ; уклад.: І. Ю. Береза [та ін.]. – Миколаїв, 2014. – С. 239–244.

Качан, Т. Анатолій Качан / Т. Качан // Українська література для дітей та юнацтва : підручник / Т. Качан. – Київ, 2016. – С. 239–244.

Кремінь, Т. Біографічно-творча довідка / Т. Кремінь // Хвиля хвилю доганяє : ліричні та ігрові вірші для дітей / А. Качан. – Одеса, 2007. – С. 162–163.

Мовчун, А. Анатолій Качан: його поезія – тихе свято душі / А. Мовчун, Л. Мовчун // Лауреати премії ім. Лесі Українки дітям. – Луцьк, 2012. – С. 157–170.

Старовойт, Л. Анатолій Качан (нар. 1942 р.) / Л. Старовойт // Література рідного краю : письм. Миколаївщини : посіб.-хрестоматія / Л. Старовойт. – Миколаїв, 2003. – С. 167–168.

3 лютого

**70 років від дня народження Г. С. Лозко (р.н. 1952),
етнолога-релігієзнавця, філософа, письменника, публіциста,
члена Національної спілки письменників України**

Лозко Галина Сергіївна народилася в смт Сланець Миколаївської області. У 1969 р. закінчила Київську середню школу № 140. У 1977 р. закінчила філологічний факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка. Кандидат філософських наук (1996). Доктор філософських наук (2007).

Працювала у Київському політехнічному інституті, Українському інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти, Інституті сухопутних військ України, Державній академії керівних кадрів освіти України, Київському національному університеті культури і мистецтв, Київському університеті ім. Бориса Грінченка, Чорноморському національному університеті імені Петра Могили, Миколаївському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

Засновниця першої в Україні громади рідної віри (1993). З 1995 р. – голова Об'єднання Рідновірів України та видавець і головний редактор релігієзнавчого часопису «Сварог. Філософія, Етнологія, Релігієзнавство». З 2003 р. – видавець міжнародного вісника Родового Слов'янського віча «Слава!». Засновниця і ректор Української Духовної Академії Рідновірів (2002).

Головна тематика творчості – відродження давніх народно-релігійних традицій, обрядів, звичаєвості, морально-етичних цінностей. Розробила перший у незалежній Україні лекційний курс «Українознавство» (1990) і навчальний посібник «Українське народознавство» (1995). Автор першої в незалежній Україні монографії «Етнологія України» (2001), перших лекційних курсів «етнологія» та «етнокультурологія» (КНУКіМ, 1998-2000 рр.).

Вперше здійснила дослідження персонального архіву професора В. Шаяна (Парламентська бібліотека Канади) та публікацію кількох його філософських праць в Україні та інших слов'янських країнах. На основі астрономічних та фольклорно-етнографічних джерел започаткувала новий напрямок реконструкції язичницького календаря (монографія «Коло Свароже. Відроджені традиції», 2004; перевидання 2005, 2006). Здійснила фундаментальне текстологічне дослідження і літературний переклад Велесової Книги.

Авторка книг для дітей «Рідна читанка» (2007), «Дерево життя: українська міфологія для середнього шкільного віку» (2010).

Член Національної спілки письменників України (2003).

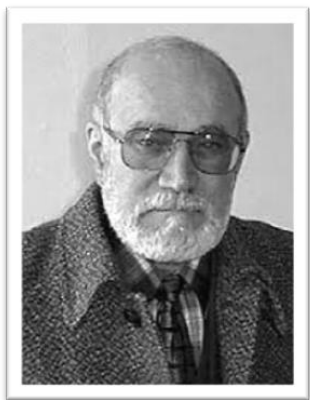
Література

Богород, А. В. Лозко Галина Сергіївна / А. В. Богород // Енциклопедія Сучасної України / НАН України, Наук. тов-во ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т енцикл. дослідж. НАНУ. – Київ, 2016. – Т. 17 : Лег-Лощ. – С. 622.

Галина Сергіївна Лозко : бібліогр. покажч. / упоряд. Н. А. Горбенко ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; відп. за вип. В. А. Зотова. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 32 с. – (Вчені-ювіляри Київського університету імені Бориса Грінченка ; вип. 8).

19 лютого

*85 років від дня народження В. М. Станка (1937-2008),
археолога*

Станко Володимир Никифорович народився у с. Тернівка (нині – мікрорайон м. Миколаєва). У 1960 р. закінчив історичний факультет Одеського державного університету імені І. І. Мечникова.

З 1960 р. працював науковим співробітником, згодом заступником директора Одеського державного археологічного музею. У 1965 р. вступив до аспірантури Інституту археології АН УРСР і у 1967 р. захистив кандидатську дисертацію за темою «Мезоліт Північно-Західного Причорномор'я». У 1968-1976 рр. працював старшим викладачем, доцентом кафедри історії стародавнього світу та середньовіччя Одеського державного університету імені І. І. Мечникова.

У 1976 р. перейшов до Інституту археології АН УРСР, у структурі якого за його ініціативою та П. Й. Каришковського було створено відділ археології Північно-Західного Причорномор'я в Одесі, який він і очолював до 1989 р. Доктор історичних наук (1983).

З 1989 р. повернувся до Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, де у 1993 р. створив і очолив кафедру археології та етнології України, а протягом 1994-2003 рр. був деканом історичного факультету. У 2004-2007 рр. працював завідувачем лабораторії «Історія Південної України», професор кафедри історії України Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського, у 2007-2008 рр. – професор кафедри історії Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили.

Проводив розкопки пізньопалеолітичних пам'яток у долині р. Бакшали, в результаті яких були виявлені стоянки кам'яного віку у с. Анетівка Доманівського району Миколаївської області.

Ці розкопки разом з розкопками поселення Мирне (Одеська область) отримали всесвітнє визнання.

Був членом редколегії Всеукраїнського журналу «Археологія», членом Президії обласної філії товариства охорони пам'яток історії та культури, головою українського відділення Російського археологічного товариства, членом Спеціалізованої вченої ради з захисту докторських дисертацій при Інституті археології НАН України, науковим керівником Міжнародного проєкту «Скіфія до скіфів» в рамках програми «INTAS». У 1996 р. став одним із ініціаторів створення Одеського наукового товариства болгаристів.

Опублікував близько 150 друкованих праць, у т.ч. кілька монографій. За його участю було організоване проведення багатьох міжнародних історичних, археологічних і етнологічних наукових конференцій.

Нагороджений медаллю «Ветеран праці» (1987), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2002), Орденом Паїсія Хилendarського першого ступеня (Болгарія, 2004). Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002).

Помер 16 лютого у 2008 р. у м. Одесі.

У 2009 р. на місці розпочатих ним розкопок поселення Анетівка-II встановлено пам'ятну відзнаку на його честь.

Література

Авраменко, О. Станко Володимир Никифорович / О. Авраменко, В. Шкварець // Історики Миколаївщини минулого : монографія / О. Авраменко, В. Шкварець. – Миколаїв, 2014. – С. 222–230.

Ветушинська, Ю. Внесок В. Н. Станка у міжнародний науковий простір / Ю. Ветушинська // Південна Україна в міжнародних відносинах: історія та сучасність. – Миколаїв, 2013. – С. 41–45.

Гамза, В. Станко Володимир Никифорович / В. Гамза // Тернівка : іст.-етногр. нарис / В. Гамза. – Миколаїв, 2013. – С. 258–260.

До 60-річчя Володимира Никифоровича Станка // Археологія. – 1997. – № 3. – С. 154–155.

Неполюк, Н. Ю. Памяти учителя В. Н. Станко / Н. Ю. Неполюк // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження : VII Миколаїв. обл. краєзнав. конф. / відп. за вип. В. А. Михайлов. – Миколаїв, 2008. – С. 354–356.

*205 років від дня народження К. І. Константинова (1817-1871),
вченого-винахідника в галузі ракетної техніки*

Константинов Костянтин Іванович народився у м. Варшаві. Батько – великий князь Костянтин Павлович (син імператора Павла I), мати – французька актриса Клара-Анна Лоран. При народженні майбутній вчений був названий Костянтином Костянтиновичем Константиновим. У 1820 р. його записали вихованцем князя Івана Голіцина, у зв'язку з чим в 1837 р. він став Івановичем. Закінчив Артилерійське училище в Санкт-Петербурзі.

У 1844 р. винайшов балістичний прилад і циліндр для навісної стрільби з гладкоствольних гармат, що давав змогу визначити швидкість польоту артилерійського снаряда в будь-якій точці траєкторії. У 1847 р. побудував ракетний балістичний маятник, за допомогою якого можна було встановити закон зміни швидкості ракети від часу. Крім того, за допомогою цього приладу, визначався вплив форми і конструкції ракети на її балістичні властивості.

У 1849 р. керував Охтомським капсульним заводом. У 1850 р. призначений директором Санкт-Петербурзького ракетного заводу. У 1861 р. отримав звання генерал-лейтенанта, а у 1864 р. став керівником будівництва ракетного заводу у Миколаєві, де з 1867 р. оселився для безпосереднього керування новобудовою. У 1868 р. став співорганізатором та першим головою Миколаївського відділення Імператорського Російського технічного товариства.

Створив бойові ракети, що пролітали 4-5 км, розробив технологічний процес виготовлення ракет з автоматичним контролем і управлінням окремими операціями. Автор кількох книг, присвячених бойовим ракетам.

Нагороджений орденами Святої Анни I ступеня, Святого Станіслава I ступеня, Святого Володимира III ступеня, Святого Володимира IV ступеня, Святої Анни II ступеня.

Помер 12 січня 1871 р. у Миколаєві.

У Миколаєві, на розі вулиць Спаської та Артилерійської, на будівлі, де колись знаходилася контора ракетного заводу, збереглася меморіальна дошка: «У цьому будинку працював видатний російський учений, основоположник експериментальної ракетодінаміки Костянтин Іванович Константинов (1818-1871 рр.)». У 1960-х роках за видатні заслуги в справі розвитку ракетної техніки його ім'ям був названий кратер на зворотному боці Місяця. У 2003 р. була випущена поштова марка з його портретом.

Література

Білий, Ю. О. Миколаїв, ракетна зброя та генерал К. І. Константинов / Ю. О. Білий, І. І. Харічков // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження : П Миколаїв. обл. краєзнав. конф. – Миколаїв, 1997. – Т. 2 : Історія і культура. – С. 35–36.

Пересунько, Т. Ентузіаст ракетної техніки / Т. Пересунько // Николаев. Пять углов / Т. Пересунько. – Николаев, 2015. – С. 63–70.

Пилипчук, О. О. Миколаївський ракетний завод / О. О. Пилипчук // Енциклопедія Сучасної України / НАН України, Наук. тов-во ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т енцикл. дослідж. НАНУ. – Київ, 2018. – Т. 20 : Медична – Мікоян. – С. 432.

Пономарёва, Е. Константин Иванович Константинов / Е. Пономарёва. – Николаев, 2009. – 39 с. : ил. – (Легендарные имена).

Шпорт, В. Главный ракетчик Российской империи / В. Шпорт // Згадати все / В. Шпорт. – Миколаїв, 2017. – Т. 2. – С. 679–686.

* * *

Боевые ракеты генерала Константинова // Николаевские новости. – 2019. – 4 дек.

Гаврилов, С. Незаметный юбилей / С. Гаврилов // Южная правда. – 2019. – 10 янв.

Гаврилов, С. Ракетных дел мастер / С. Гаврилов // Южная правда. – 2012. – 26 янв.

Горбуров, Е. Незаслуженно забытый : к 200-летию со дня
рожд. К. И. Константинова / Е. Горбуров // Имена. – 2019. –
№ 81. – С. 32–34.

Христова, Н. Великое прошлое: Константин Константинов /
Н. Христова // Вечерний Николаев. – 2019. – 10 янв.

19 травня

40 років тому відкрито дитяче містечко «Казка» (1982)

У центрі Миколаєва розташований мальовничий куточок – дитяче містечко «Казка». Автором проекту забудови, художнього оформлення і головним архітектором став В. П. Попов.

Споруджували містечко методом так званого «народного будівництва», участь у роботах

на добровільних засадах брали робітники підприємств та місцеві мешканці. Чорноморський суднобудівний завод забезпечив майбутній об'єкт матеріалами, фахівцями-будівельниками та необхідним обладнанням. Щоб створити атмосферу свята і надати містечку урочистого вигляду, працювали понад три десятки найкращих художників міста.

Нинішня територія дитячого містечка «Казка» має площу 2,5 га, на якій є прогулянкові зони, атракціони, амфітеатр, місця для вистав, ігрові майданчики та фонтани, кімната кривих дзеркал, сонячний годинник, автодром, басейн тощо. Тут можна побачити також унікальні архітектурні будови, скульптури, що виконані з каменю, металу, дерева, з використанням мозаїки, карбування, кування, різьблення, живопису. Крім того, всі ці конструкції є ручною роботою, що надає їм статус унікальних і високохудожніх робіт. У центрі містечка представлений великий корабель з вітрилами під назвою «Щастя».

На території містечка розбиті квітники, обладнані місця для відпочинку. Серед зелених насаджень зустрічаються липи, верби, берези, горобину плакучу, сосни, акації, клени. Також можна побачити екзотичні рослини – сакуру, альбіцію, шовкову павловнію, тюльпанове дерево, магнолію, кизильник горизонтальний, спирею та айву японські, сливу писарди та ін.

У «Казці» проводиться значна культурно-масова робота. У святкові й вихідні дні, дні шкільних канікул на майданчиках, в амфітеатрі відбуваються театралізовані свята, концертні, ігрові,

спортивні програми, фестивалі, виставки дитячої творчості, конкурси дитячих малюнків.

У 2009 р. дитяче містечко «Казка» було названо одним з «7 див Миколаєва».

Література

Демченко, Ю. Н. Городок «Сказка» : фотоочерк. – Одеса : Маяк, 1985. – 64 с. : ил.

* * *

В гостях у «Сказки» // Вечерний Николаев. – 2021. – 27 апр.

В «Сказке» появятся новые аттракционы // Вечерний Николаев. – 2021. – 4 марта.

Какой может быть николаевская «Сказка» лет через пять // Николаевские новости. – 2016. – 19 окт.

Кураса, Е. «Сказка»: концентрат весны и обновления / Е. Кураса // Вечерний Николаев. – 2018. – 17 апр.

Кураса, Е. «Сказка»: радость новой встречи / Е. Кураса // Вечерний Николаев. – 2020. – 4 июня.

Кураса, Е. 35 «сказочных» лет / Е. Кураса // Вечерний Николаев. – 2017. – 30 мая.

«Сказку» допишут // Вечерний Николаев. – 2021. – 27 мая.

19 липня

**130 років від дня народження Ілька Борщака
(І. Л. Баршака) (1892-1959), історика,
літературознавця, громадського діяча**

Баршак Ілля Львович народився в єврейській колонії Нагартав Херсонської губернії (нині – смт Березнегувате Миколаївської області) у родині шкільного інспектора. Після закінчення початкової школи навчався в Херсонській гімназії. Вищу юридичну та історичну освіту здобував в університетах Санкт-Петербурга, Києва, Одеси (Новоросійський університет), закінчивши останній. Влітку 1914 р. відряджений на

наукову роботу до Гааги (Нідерланди).

Під час Першої світової війни перебував на багатьох фронтах, навчався в артилерійському училищі в Одесі. У 1917 р. обраний членом Української ради військ Румунського фронту. У 1918-1919 рр. – старшина Армії УНР. У 1919 р. у складі місії УНР перебував у США. У 1919-1920 рр. – секретар української делегації на Паризькій мирній конференції.

З 1920 р. проживав у Парижі, член Комітету дій та Ліги української культури (1923). Співзасновник та член радянофільської Спілки українських громадян у Франції (1923-1932), керівник гуртка українознавства та видавець тижневика «Українські вісті» (1926-1929). Організатор Товариства друзів українського кіно (1926-1927). Ініціатор викладання української мови і літератури та запровадження курсу українознавства в Національній школі східних мов у Парижі (1938-1957), засновник кафедри українознавства.

У 1940-1943 рр. ув'язнений під час німецької окупації Франції за антигітлерівську діяльність (співпраця з Рухом Опору). У 1949 р. – директор Архіву української еміграції у Франції та видавець наукового журналу «Україна» (1943-1953).

Автор близько 400 наукових та публіцистичних праць з історії України XVII-XVIII ст., української дипломатії, культури,

історичних та літературних зв'язків із Францією, Швецією, Великою Британією.

Помер 11 жовтня 1959 р. у Парижі.

Література

Авраменко, О. Борщак Ілля Львович / О. Авраменко, В. Шкварець // Історики Миколаївщини минулого : монографія / О. Авраменко, В. Шкварець. – Миколаїв, 2014. – С. 181–193.

Бойченко, В. Борщак Ілля Львович – український історик, письменник, літературознавець / В. Бойченко, І. Марцінковський // Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвяч. / упоряд. І. Марцінковський. – Миколаїв, 2014. – С. 61–62.

Бойченко, В. Загадковий земляк Ілля Борщак / В. Бойченко // В. Три зошита : вибр. ст. та поезії / В. Бойченко. – Миколаїв, 2011. – С. 209–212.

Мельников, С. О. Ілько Борщак як земляк, подвижник долі, провісник української духовності : монографія / С. О. Мельников, В. П. Шкварець. – Миколаїв, 2012 – 210 с.

Пархоменко, В. Ілля Львович Борщак / В. Пархоменко, Т. Губская // Честью и кровью венчанные : Николаев : Первая мировая / В. Пархоменко, Т. Губская. – Николаев, 2016. – С. 126–127.

Погова, Г. С. Ілля Львович Борщак : (до 115-річчя від дня народження) / Г. С. Погосова, В. П. Шкварець // Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження : VI Миколаїв. обл. краєзнав. конф. / відп. за вип. І. М. Піскурьова. – Миколаїв, 2006. – С. 248–250.

Шитюк, М. М. Борщак Ілля Львович / М. М. Шитюк, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров // Слава і гордість Миколаївщини / М. М. Шитюк, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров. – Миколаїв, 2012. – С. 57–58.

3 жовтня

*90 років тому створено Миколаївську обласну
філармонію (1937)*

Миколаївська обласна філармонія заснована у 1937 р. Перший концерт відбувся 13 липня 1938 р. у клубі заводу ім. 61 комунара. У складі філармонії працювали симфонічний оркестр, хорова капела, театр мініатюр, духовий оркестр, балетний ансамбль.

У довоєнний період на її сцені відбулися концерти оркестру О. Лундстрема, ансамблю «Дружба», соліста Москонцерта, лауреата Міжнародних конкурсів Ю. Дранги, Московського камерного джаз-ансамблю «Каданс», народного артиста Естонії Маті Пальм та ін.

Після тимчасової нацистської окупації Миколаївської області філармонія поновила свою діяльність у травні 1944 р. Через відсутність приміщення виступи виконавців проводили на площадках театру юного глядача, саду ім. Петровського, бульвару міста. У стислі строки філармонії було виділено приміщення по вул. Соборній, 4 та проведено його переобладнання: збудовано велику естраду, глядацьку залу укомплектовано театральними меблями, придбані музичні інструменти.

У 1984 р. приміщення філармонії було зруйноване.

Сучасна філармонія не має власного приміщення, тому артисти працюють на концертних майданчиках міста та області. З 2009 р. директор філармонії – О. Д. Добровольський. Нині у структурі філармонії діє камерний оркестр «Ars-Nova», ансамблі народних інструментів «Узори» та української пісні «Вільні козаки», естрадний ансамбль «Art Colors Bend». Окрім творчих колективів, у філармонії працюють солісти-вокалісти, солісти-інструменталісти, артисти розмовного і танцювального жанрів. Серед них – О. Белоусова, О. Кедіс, І. Обревко, лауреати

національних і міжнародних конкурсів В. Василенко, О. Дідусенко-Палій, І. Лозова, Д. Місанчук.

Адміністрація філармонії є ініціатором проведення фестивалів «Золота струна», «Хорова асамблея», «Vivat quitare!», Всеукраїнського загально-національного мистецького проекту «Юна філармонія» та ін.

Література

Осадча, В. В. Миколаївська обласна філармонія / В. В. Осадча // Енциклопедія сучасної України / НАН України, Наук. тов-во ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т енцикл. дослідж. НАНУ. – Київ, 2018. – Т. 20. – С. 408.

Марцінковський, І. «Вільні козаки» – гурт народної та сучасної пісні Миколаївської обласної філармонії / І. Марцінковський // Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвяч. / упоряд. І. Марцінковський. – Миколаїв, 2014. – С. 79–80.

* * *

Добровольский, А. «Не хлебом единым...» : беседа с дир. обл. филармонии / А. Добровольский ; беседовала Л. Щетинина // Южная правда. – 2011. – 25 окт.

Ермолаев, И. Филармонии – 80 лет! / И. Ермолаев // Южная правда. – 2017. – 5 окт.

Тонковид, В. Филармония будет симпатичной / В. Тонковид // Вечерний Николаев. – 2013. – 13 авг.

Фуга, Л. В филармонии теперь гармония... / Л. Фуга // Южная правда. – 2016. – 13 авг.

Христова, Н. Интервью без парадных речей : к 75-летию Николаевской филармонии / Н. Христова // Вечерний Николаев. – 2013. – 5 янв.

Христова, Н. Филармония: на пороге юбилея / Н. Христова // Вечерний Николаев. – 2016. – 15 сент.

Христова, Н. Филармония отмечает 80-летний юбилей / Н. Христова // Вечерний Николаев. – 2017. – 10 окт.

Христова, Н. «Юная филармония» будет прописана в Николаеве / Н. Христова // Вечерний Николаев. – 2016. – 23 июня.

Щетинина, Л. Музыка, возвышающая душу /
Л. Щетинина // Вечерний Николаев. – 2015. – 7 июля.

18 грудня

95 років з дня відкриття Первомайського краєзнавчого музею (1927)

Первомайський краєзнавчий музей було відкрито у грудні 1927 р. Ініціатором його створення та директором став археолог П. В. Харлампович. Заклад розташовувався у великій двоповерховій будівлі близько до центру міста. Основу музейної колекції склали матеріали, зібрані

під час археологічних експедицій 1927-1932 рр.

На початку Другої світової війни в музеї зберігалось більше 20 тис. предметів. У період нацистської окупації колекція була втрачена.

На початку 1970-х рр. у Первомайську сформувалася група ентузіастів і краєзнавців, які вирішили відновити роботу краєзнавчого музею. У 1976 р. рішенням міськради для нього було виділене нове приміщення.

У червні 1985 р. оновлений музей прийняв відвідувачів, а з січня 1986 р. – був включений до списку державних музеїв. Сьогодні Первомайський краєзнавчий музей є філією Миколаївського обласного краєзнавчого музею.

У музеї функціонує три виставкові зали, де проводяться виставки з фондів Первомайського та обласного краєзнавчих музеїв, виставляють свої роботи майстри декоративно-прикладного мистецтва і місцеві художники, неодноразово експонуються предмети з приватних колекцій.

На прохання вчителів та жителів міста працівниками музею розроблено пішохідні та автобусні екскурсії «Історичні пам'ятки Первомайська», «Місцями бойової слави Первомайська», «Подорож Національним парком «Бузький Гард».

Література

Абрамич, Н. Історія Первомайського краєзнавчого музею, 1927-1980 рр. / Н. Абрамич // Первомайські читання : І наук.-практ. краєзнав. конф., 18 квіт. 2012 р. : матеріали / упр. культури, спорту та молодіж. політики Первомайської міськ. ради ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; Первомайський ін-т Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова ; Первомайська міськ. ЦБС. – Первомайськ, 2012. – С. 9–13.

Абрамич, Н. Первомайський краєзнавчий музей у період діяльності Р. В. Кучерявого / Н. Абрамич // Первомайські читання : ІІ наук.-практ. краєзнав. конф., 25 квіт. 2013 р. : матеріали / М-во культури України ; упр. культури, спорту та молодіж. політ. Первомайської міськ. ради ; Первомайський ін-т Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова. – Первомайськ, 2013. – С. 10–17.

* * *

Дорошенко, О. Первомайський краєзнавчий музей презентує / О. Дорошенко // ТВ Всесвіт. – 2019. – 31 січ. ; 7 лют.

Іванов, П. Відкриття краєзнавчого музею / П. Іванов // Прибузький комунар. – 1973. – 5 січ.

Красіна, О. Скарбниця пам'яті / О. Красіна // Вісник Первомайська. – 2007. – 16 трав.

Красіна, О. Дім, де зберігається історія / О. Красіна // Вісник Первомайська. – 2008. – 17 трав.

Красіна, О. Первомайський краєзнавчий / О. Красіна // Прибузький вісник. – 2013. – 18 трав.

Кузьміна, В. Знати свою історію / В. Кузьміна // Прибузький вісник. – 1992. – 16 трав.

Лесниченко, О. Сохраним для потомков / О. Лесниченко // ТВ Всесвіт. – 2009. – 21 трав.

Лисогурська, Л. Долучитися до поетичного слова / Л. Лисогурська // Вісник Первомайська. – 2019. – 14 лют.

Лисогурська, Л. Минувшину знати, сучасність – популяризувати : декілька слів про Первомайський краєзнав. музей / Л. Лисогурська // ТВ Всесвіт. – 2019. – 21 листоп.

ЗМІСТ

Передмова		3
Пам'ятні дати Миколаївщини на 2022 рік		7
Довідки		24
15 січня	110 років від дня народження А. Б. Ганькевича (1912-1986), директора миколаївського суднобудівного заводу імені 61 комунара у 1950-1959 рр. та директора Чорноморського суднобудівного заводу у 1959-1979 рр.	24
16 січня	80 років від дня народження А. Л. Качана (р.н. 1942), поета	27
3 лютого	70 років від дня народження Г. С. Лозко (р.н. 1952), етнолог-релігієзнавця, філософа, письменника, публіциста, члена Національної спілки письменників України	29
19 лютого	85 років від дня народження В. М. Станка (1937-2008), археолога	29
6 квітня	205 років від дня народження К. І. Константинова (1817-1871), вченого-винахідника в галузі ракетної техніки	34
19 травня	40 років тому відкрито дитяче містечко «Казка» (1982)	37
19 липня	130 років від дня народження Ілька Борщака (І. Л. Баршака) (1892-1959), історика, літературознавця, громадського діяча	39
3 жовтня	90 років тому створено Миколаївську обласну філармонію (1937)	41
18 грудня	95 років з дня відкриття Первомайського краєзнавчого музею (1927)	44

